

Pambihirang Bakla: Ang Homoseksuwalisasyon sa Tambalang Bakla sa Bakla ng “Ang Boyfriend Kong Bading” ni Allan K. Johann Vladimir José Espiritu

Ang pag-aaral na ito ay bahagi ng isang proyektong nangangalap ng mga awiting OPM sa Filipino, Tagalog, at Ingles nitong huling 30 taon na ipinakikita ang bakla bilang isang tauhan, tagapagsalita, o pagtatanghal—lahat upang matunton ang iba't ibang pagkakalikha ng mga pagkataong gay, bakla, at homoseksuwal sa kulturang lokal. Sa pamamagitan ng malapitang pagbabasa ng lyrics ng mga awit na ito, ng musika(lidad)/areglo kasama ang kumbinasyon ng mga pag-aaral na queer, kultural, at pangkasarian, ay nilalayan ng proyektong ito na matukoy ang mga katangian ng mga identidad na 'di-heteroseksuwal sa pamamagitan ng tekstuwal at mapagtanghal na pakikisalamuha sa mga ito ng musika.

Ang bahaging ito ng naturang pag-aaral ay nakatutok sa malapitang pagbasa ng kantang “Ang Boyfriend Kong Bading” ni Allan K na nagsisiwalat ng samutsaring patong ng mimicry at performativity na kinakatawan ng teksto sa pamamagitan ng adaptasyon at ang pagsasaboses ng kasarian. Sa tulong ng ganitong mga kasalimuotang laman ng isang awit at ng paglaganap ng isang identidad na binabanggit ng awit bilang bunga ng lunan nito, layon ng pag-aaral na ito na ipakita kung paanong sa pamamagitan ng talas, ironiya, at paggamit ng mga tipikal na tatak-bakla ay natatawid ng kasarian ang espasyo ng seksuwalidad.

This study is part of a project that seeks to gather Filipino, Tagalog, and English OPM songs in the last 30 years that feature the bakla as a character, as a persona, or as a performance—all in an effort to trace the development of the gay, *bakla*, and homosexual identities in Philippine culture. Through the close-reading of lyrics and music(ality)/arrangement coupled with a combination of cultural and gender, gay, and queer studies, the project aims to determine the features of what constitutes these non-heterosexual male identities in the country through the textual and performative interventions of music.

This particular segment of the study dedicated to Allan K's “Ang Boyfriend Kong Bading” is a close-reading of the mentioned song through several layers of mimicry and performativity that the text is able to embody by employing the techniques of adaptation and the emulation of gender-driven voicing. Through such complexities of song and the existence of an identity that the song's utterance achieves in its milieu, the study aims to show how wit, irony, and the assumption of bakla stereotypes are able to give way for gender to cross the borders of sexuality.

Keywords: Bakla, Kanta, Kantang bakla, Close-reading, OPM

Unang Lunan: Ang Bakla sa Awiting Pinoy

Hindi maikakailang isa ang kulturang popular sa mga hulmahan ng mga pinakalantad at pinakakalat na paniniwala ng bansa ukol sa maraming bagay—lalo na sa iba't ibang pinaniniwalaan nating *salik* ng pagkakakilanlan, kabilang na ang kasarian. Sa pamamagitan ng mga awit, halimbawa—na isa sa pinakamakapangyarihang anyo ng tekstong nailalathala sa kalagitnaan ng kultura—ay naipamumudmod sa publiko ang samutsaring tatak ng identidad na patuloy na lumilikha sa iba't ibang anyo ng pagkasariling lumalaganap sa bansang ito.

1980s nang unang itanghal ng grupong Charing ang “Badaf Forever”—awiting nagsisilbing manifesto ng kabaklaan sa pagbubukas ng dekada, at ang pulitika ng deklarasyon ng pagkasariling ito ay tema ng pangunahing naratibo ng kabaklaan sa iba't ibang anyo ng pagpapahayag, popular man o hindi. Mula rito ay sumiwalat ang bakla sa marami pang ibang awiting pop ng iba't ibang dekada—tulad ng “Hey, Jay” (Eraserheads), “Bading ang Dating” (Francis Magalona), “Modelong Charing” (Blakdyak), at iba pa noong 1990s; “Babadap-badap” (Gary Granada), “This Guy’s in Love with You, Pare” (Parokya ni Edgar), “Babae Po Ako” (Tuesday Vargas), “Hindi Ako Bakla” (Michael V.), “Nagmahal Ako” (Dagtang Lason), at iba pa noong 2000s; “Ituloy Mo Lang” (Siakol), “Sirena” (Gloc-9, ininatampok si Ebe Dancel), “Pare, Mahal Mo Raw Ako” at “Pare, Mahal Naman Kita” (Michael Pangilinan), at iba pa noong 2010s—at higit pa, sa samutsaring wangis at paraan ng pagtatanghal na kung susumahin ay nahahati sa dalawang naghaharing uri: (1) Ang stereotipikal na kasariang pambaklang nagtataglay ng *kaloobang* pambabae sa kabila ng pagkakaroon ng panlalaking pisikalidad; at (2) Ang mas makabagong kasarian ng *paminta*—higit na nabibilang sa kategorya ng *homoseksuwal* (sa diwa ng kritika ni J. Neil Garcia)—na bahagyang nakalihis mula sa tipikal na porma ng kabaklaan sa pamamagitan ng pagkakaroon ng asta, salita, at wangis na maskulino, kapwa lalaki man din ang gusto at pinagnanasaan.

Wala sa mga mang-aawit na ito ang lantad na bakla: ang palagay ng madla, sa gayon, at ayon sa gahum ng kasarian sa kulturang lokal, ay mga *tunay* silang lalaki (o mga lalaking heteroseksuwal), at ito ang kasalukuyang anyo ng naratibo ng awiting bakla sa bansa: walang sariling tinig ang baklang mang-aawit, may baklang persona, hantungan, o pinatutungkulan man ang mga awiting nabanggit.

Ikalawang Lunan, Dekada '00:

Ang Lokal na Espasyo ng “Ang Boyfriend Kong Bading”

Lantad na lantad na ang mga bakla sa lipunan sa pagbubukas ng dekada 2000, tulad din ng iba pang indibiduwal na miyembro ng mga grupong LGBT

(Garcia, 1996, p. 430). Aktibo ang mga “reformist social movement” (p. 430) at bagaman malayo pa sa tiyak na tagumpay ay bukas din ang *visibility* ng mga taong LGBT sa larangan ng pulitika (p. 430). Sa iba’t ibang anyo ng media ay naging laganap din sa pagbubukas ng milenyo ang katauhan ng mga miyembro ng pamayanang LGBT, tulad ng mga programang *mainstream*, mapa-biswal o tekstwual: nailathala sa dekadang ito, halimbawa, ang sari-saring buwanang *gay magazines* tulad ng *Icon* at *Generation Pink* (USAID & UNDP, 2014, p. 18). Taong 2004 nang ilabas ng GMA 7 ang programang *Out!* na nagpursiging magbigay-edukasyon sa publiko ukol sa kasarian at seksuwalidad (p. 18). Bukod dito ay aktibo rin sa pagsusulat sa diyaryo ang mga batikang katauhang may pag-aaral at bukas na kamalayan sa mga usaping LGBT tulad nina Margarita Holmes, Danton Remoto, at Michael Tan (p. 18). Samakatuwid ay buhay na buhay ang diskurso ng kasarian at seksuwalidad; may kampanya ito ng pagsulong sa tuluyang pagbabago ng lipunan habang angkas ang masalimuot na kasaysayan ng pagkaapi.

Gayunpaman, at masasabi mang mas marami nang Pilipino ang may pagtanggap at pagbubukas ng pinto para sa mga taong LGBT ay nananatili pa rin ang malakihang homophobia at ang istrukturang heteronormative na malalim ang pagkakabaon sa kamalayan ng marami. Mapagpalaya ang timpla at tema ng karamihan sa tekstong may kinalaman sa kabaklaan—tulad din naman ng mga teksto ng mga nauunang dekada—at ipinapakita rin ng mga ito ang pagkakapareho ng maraming elemento sa diskurso ng homoseksuwalidad sa bansa sa dekadang ito. Ang paglaladlad, nanggagaling man sa bakla o sa ibang taong nagsasalaysay tungkol sa bakla, ay isa pa ring krusyal na hulmahan ng pahayag at siyang pinaghahanguan ng salaysay na siyang iniinugan ng awit. Gayunpaman ay may espasyo rin sa mga alternatibong pagtingin sa katauhan ng bakla sa kabila ng mabagal na pag-usad ng lokal na diskurso ng kasarian: sa awit sa sumusunod na bahagi ng pag-aaral na ito ay may bagong pagtunghay sa bakla sa kabila ng muli’t muling paglalantad sa kanya ng kanyang kapaligiran—kabilang ang mismong personang pinaghahayuan ng kanta.

Layon ng papel na ito na suriin ang mga tatak at marka ng kabaklaang laganap sa kasalukuyan sa pamamagitan ng *Pinoy pop*, at kung paano binabagtas ng ganitong anyo ng tekstuwalisasyon ang proyekto ng pabubuo ng diskurso at pagkataong bakla kaalinsabay ng pag-usad ng kultura sa kontemporaryong panahon.

Pagbasa: Ang Bakla sa “Ang Boyfriend Kong Bading”

Dekada ‘70 nang sumikat ang “Ang Boyfriend Kong Baduy” ng Cinderella. “Manila Sound” ang timpla ng awit—isa sa mga sinaunang istilong naglatag ng tuntungan para sa sumisikat noong Original Pilipino Music (OPM).

Inspirado at impluwensiyado ng tunog-disco ang Manila Sound, at makikita ang pamamayagpag ng istilong ito magpahanggang-ngayon sa mangilan-ngilang awit.

Mahigit tatlong dekada matapos ilabas ang “Ang Boyfriend Kong Baduy,” lumabas naman noong 2002 ang album ng sikat na komedyante, TV host, at mang-aawit na si Allan K., ang *Di Va?*, at isa sa mga nilalaman nito ay ang kantang halaw sa nabanggit na awit ng Cinderella. Walang masyadong ingay na nilikha ang album. Ni wala itong bersyon o track na makikita sa YouTube sa kasalukuyan, at maaaring ito ay sapagkat hindi masyadong tanyag si Allan K. bilang mang-aawit sa bansa; mas tanyag siya bilang isang TV host (ng *Eat, Bulaga!*) at komedyante. Gayunpaman, pambihira ang kanyang awit, kumpara sa marami pang ibang awit na nagtatampok ng kabaklaan, gayong isa ang awit na ito sa bilang na bilang na tekstong naglalaman ng “personang bakla” mula sa pagkakaawit ng isang lalad-na-baklang mang-aawit. Ang karamihan sa iba pang kantang bakla, kung hindi man namumutawi sa tinig ng babae o lalaking straight, ay *nagtatanghal* bilang bakla nang walang aktuwal na paglalalad.

Bilang adaptasyon, kuha ng “Ang Boyfriend Kong Bading” (De Leon & Sotto, 2002) ni Allan K and melodya, metro, at pangkalahatang istruktura ng “Ang Boyfriend Kong Baduy” (De Leon & Sotto, 1976), at tulad din ng marami pang ibang musikal na adaptasyon sa bansa ay may paglalaro sa tunog na nagaganap sa pamagat pa lamang ng awit (na madalas ay siya ring linyang iniinugan ng koro nito): Ang “bading” ay katunog ng “baduy”— isang tradisyunal na pagpapakita ng wit sa pag-aanyayang tungkulan ang intertekstuwalidad at pagkakahawig sa pagitan ng adaptasyon at ng pinaghanguang awit. Isa pa, tila may pagkakatugma rin sa pagitan ng baduy at ng bading sa magkaibang kantang nakasakay sa iisang melodya: pareho silang naiiba at ang kaibahang ito ang paksang tagapagpahayo ng parehong kanta.

Ngunit hindi kasama sa hinalaw ng bagong kanta ang pangkalahatang timpla ng Manila Sound na masasagap mula sa awit ng Cinderella: ang impluwensiya nito ay mas malapit sa tunog ng ballroom music. Ang kumpas ng “Ang Boyfriend Kong Bading” ay tila pang-chacha. Ang paglalaro ng timplahan sa pagitan ng tambol, gitara, trumpeta, at gitarang bass ay may pagsunod sa mas malinaw at mas malutong na musikang nagbibigay-karakter sa mas kontemporaryong tunog na uso sa pagbubukas ng bagong dekada. Ang kanta ay tungkol sa isang baklang naglalahad ng kuwento ng pagkakaroon niya ng boyfriend na bading. Ang call and response ay isa sa mga nangungunang elemento ng timpla ng awit: nagsasalitan sa pag-awit at pagsasalita ang personang bakla at ang kanyang mga backup vocalists na bakla ring lahat (obserbasyong impuwensiyado ng malamyang pagkakakanta

at pagsasalita, bukod sa pangkalahatang kabaklaang inilalathala ng pamagat ng album at ng mang-aawit nito mismo) sa bawat linya ng kanta, at dito nagbubuhay ang masiglang karakter ng awit na taliwas sa katamlayan at pagkamahinahon ng pinaghanguang awit.

May baklaan sa simula pa lamang ng awit, matapos ilunsad ng tambol ang grandiyosong harmonisasyon ng sari-saring instrumento, habang wala pa ang pasok ng unang saknong. Nag-uusap ang mga bakla:

Ay mga sisters, uy, may kukuwento ako sa inyo (Ano yan?)
May bago akong Papa, gusto niyo marinig ang kuwento?
(Ay sige, sige nga)
O ito, tumahimik kayo. (De Leon & Sotto, 2002, Track 5)

Tipikal na tsismisang-bakla. Kaagad na nakalantad ang baklang karakter ng awit sa pinaghalo-halong timpla ng instrumentasyon, sa pagtawag ng persona na *sisters* sa kanyang mga kausap, sa aktibong pakikilahok ng mga sisters na ito sa usapan, at maging sa paggamit ng salitang “papa” bilang katawagan sa bagong karelasyon ng persona. Ang magaan at buhay na dama ng kanta ay kaagad na lumulutang dahil sa mga elementong ito. Saka pa lamang papasok ang unang saknong:

Ang aking boyfriend ay nagta-taekwondo (Ay, macho!)
Nag-we-weightlifting, panay pa ang takbo (Baka naman snatcher?)
May pandesal pa nga tiyan niya (Snatcher nga!)
Ang titigas pa ng pata (Sarap!)
Mga sais ang ang haba niya
Siya ay six-footer. (De Leon & Sotto, 2002, Track 5)

Ang lahat ng nakapaloob sa mga panaklong ay ang pasalitang tugon ng mga backup vocalists sa awit; ang mga ito ay ang kanilang tugon sa nilalaman ng mga linyang kinabibilangan. At dahil nga sa nagaganap na baklaan sa tugunang ito ay tatawagin natin silang “mga bakla” sa diskusyong ito.

Sa pagsasabing nagta-taekwondo ang boyfriend ng persona ay positibo ang tugon ng mga bakla: “Ay, macho!” May direktang asosasyon sa pagitan ng taekwondo (bilang isang uri ng martial arts) at sa ideya ng maskulinidad na sa kulturang lokal ay madalas na iugnay sa ideya ng heteroseksuwalidad. Sa madaling salita, agad na kanasa-nasa ang boyfriend ng persona na ito dahil siya ay mistulang “tunay na lalaki” sa unang katangian pa lamang na nabanggit, ang kanyang pagta-taekwondo. Dahil dito, siya ay kaagad na macho, at pataas/patinis ang timbre ng mga bakla sa pagbibigay-reaksyon sa gawin niyang ito. Idagdag pa riyang ang mga binabanggit sa mga susunod na linya at lalo lang ding nadadagdagan ang pagiging kanasa-nasa ng

karakter ng boyfriend na ito: Nagwe-weightlifting at tumatakbo siya. Hindi rin pinalampas ng awit ang oportunidad sa pagiging katawa-tawa sa pamamagitan ng mga reaksiyon ng mga bakla sa mga linyang nabanggit. Sa pagwe-weightlifting ng boyfriend ng persona ay kanilang sinasambit: “Baka naman snatcher?”

Ang mga susunod na linya ay nakatuon naman sa pisikal na anyo ng boyfriend ng persona. May pandesal ang kanyang tiyan—at dito’y mukhang kumpirmado ang nauunang reaksiyon ng mga bakla sa pamamagitan ng pagpapatuloy ng tema ng nauuna nilang reaksiyon: “Snatcher nga!”—at matitigas ang kanyang mga hita. Siya rin ang inilalarawang may habang sais—maaaring tumutukoy, sa pamamaraang phallic, sa laki ng kanyang ari—bago klaruhin ng persona sa susunod na linya na ang tangkad ng naturang lalaki ang kanyang tinutukoy: “Siya ay six-footer.” Ang magkakasunod na reaksiyon ng mga bakla sa mga linyang ito ay lalo lamang kumukumpirma sa matinding pagnanasa nila sa lalaking pinag-uusapan base sa mga kalidad nitong nabanggit. Sa matitigas niyang hita ay napasigaw sila ng “Sarap!” samantalang matindi ang kanilang pagkakatili ng “Waw!” sa haba niyang sais, bago sila medyo kumalma sa paglilinaw ng persona na ang paglalarawang ito ay tumutukoy sa pagiging six-footer ng lalaki: “Ang taas naman pala niya.”

Saka papasok ang unang koro ng awit:

‘Yan ang boyfriend ko
Pero merong milagro
Porma niya ay min, but kumekendeng
Ang boyfriend kong bading (Shupapapapa)
Bading (Shupapapapa). (De Leon & Sotto, 2002, Track 5)

Lumalakas ang tinig ng persona sa unang linya ng koro matapos niyang isa-isahin ang mga kalidad na *masculine* ng kanyang boyfriend, tila ipinagmamalaki ang kanyang kasintahan, bago lumiko at tumikwas ang timpla ng tema sa pagbanggit niya ng pagkakaroon ng milagro: “Porma niya ay min, but kumekendeng.” “Min,” isang katagang sa popular na gayspeak ay nangangahulugang lalaki at lahat ng mga kaakibat nitong karakterisasyon: siga, matikas, at matigas. Maging ang mismong pagkakakanta ng “Porma niya ay min” ay may halong tigas ng tinig mula sa mang-aawit. Ngunit ang “milagro” ay ang kanyang pagkendeng. Mula sa matigas na pagkakaawit ng nauunang linya ay mistulang kumekendeng ding bigla ang tinig ng persona: lumalambot ang kanyang tinig, bumabakla, sa pag-awit ng salitang kumekendeng. Ito ang unang paglalarawang taliwas sa pangkalahatang imahen naitatag ng persona tungkol sa kanyang karelasyong lalaki: ang pagkendeng ay gawain ng isang babae. Isa itong tanda ng kalambutan at kalamyaan.

Milagro, sapagkat sa kumbensiyunal na konstruksyon ng mga kasariang hindi normatibo ngunit sumusunod pa rin sa tipikal na binarya ng lalaki't babae, ay dumodoble ang pagiging hindi normatibo ng nobyo ng personang ito: siya ang maskulino, at siya rin ay *bading*. Hindi madalas na maghalo ang ganitong mga katangian sa pagkatao ng lalaki, at gayundin sa pagkatao ng bakla sa kulturang lokal. Mistulang aparisyon o kagila-gilalas na bagay/pagkatao—at dito'y nagiging daglian din ang pagbasag ng kanta sa dalawang kasariang ngayon ay nagtatagpo sa iisang katuhan: ang lalaki at ang bakla.

Saka pa lamang sasambulat sa tagapakinig ang pinakabuod ng karakterisasyon ng persona sa kanyang boyfriend: “Ang boyfriend kong bading,” at uulitin pa niya ang salita sa huling linya ng koro: “Bading.” May bakla o malamya ring paglalaro at pagkaladkad ng salitang “bading”: paitaas ang ruta nito sa unang linya ng pagkakabanggit, at bumababa naman ito sa pag-uulit sa pangalawang linya. Sa korong ito ay kumakanta na rin ang mga bakla, at sa pagbanggit ng kabadingan ng boyfriend ng persona ay may harmonisasyon sila sa pag-awit ng mga katagang malamya sa pandinig at may paglalaro sa salitang “papa”: “Shupapapapa.” Ang pangalawang ulit nito ay nananatili pa nga sa iisang nota sa kabila ng pagtulay ng instrumentasyon patungong susunod na saknong. Ang tonong ito ay lumilikha ng bahagyang dissonance, mistulang istilong itinutugma ng awit sa istruktura ng paglalahad nito ng sitwasyon. Sa gayon, anumang bilis ng reaksiyon ng mga bakla (at ng tagapakinig) sa pagkakaroon ng persona ng matikas at matipunong lalaki bilang boyfriend sa unang saknong ay siya ring bilis ng pagpalya ng pinag-uusapang karakter sa koro ng awit. Mula rito, ang awit ay nakasentro na sa mga katangian ng lalaking ito na mas may kinalaman sa kanyang pagkabakla kaysa kanyang pagiging min:

Ang aking boyfriend, siya ay medyo kulot (Ang alin? Saan?)
‘Pagkat marunong din siya na magkulot (Ay, bayot!)
Iba rin ‘tong aking papa
Gabi din pumapasada (Ang sipag!)
Mga pisngi niya’y pinkish pa
Pati kuko niya (Bella Flores!). (De Leon & Sotto, 2002, Track 5)

Tuloy ang mapaglarong pakikipagsagutan ng persona sa mga bakla sa saknong na ito kung saan ang unang deklarasyon ay may kinalaman sa buhok ng kanyang boyfriend: ito ay kulot. Patuloy ang pagkaintriga ng mga bakla at ambag nila ang elemento ng bahagyang kahalayan sa pagtatanong kung saan at aling buhok ng lalaking ito ang kulot. Saka naman babaliin ng persona ang pagsasalaysay na ito sa pagsasabing marunong magkulot ang kanyang boyfriend—isang pagbibigay-karakter na kaugnay ng madalas na paglalagak sa katauhan ng bakla sa beauty parlor kung saan isa sa mga

trabahong konektado sa kanyang kasarian at talento ay ang pagiging hairstylist. Sa tugon ng mga bakla sa linyang ito—“Ay, bayot!”—ay ginagamit naman ang bayot, Cebuanong terminong ginagamit sa katauhang malapit sa bading at binabae. Sa mga susunod na linya ay inilalahad ng persona na iba ang kanyang papa dahil gabi ito kung “pumasada.” Sa unang unawa ay mistulang trabaho ang tinutukoy ng persona. Maaaring graveyard shift ang interpretasyon sa panggabing pamamasada ng kanyang boyfriend—siyang dahilan kung bakit “Ang sipag!” ang reaksiyon ng mga bakla rito—ngunit maaari ring ang pamamasadang ito ay tumutukoy sa panggabing “pamamasyal” o ‘di kaya’y pagsuyod ng mga bakla sa mga kalsada kung saan sila’y naghahanap ng mga lalaking kokontratahin para sa pagtatalik. Sa mga posibilidad na ito ay makikita ng tagapakinig na posturang-postura ang boyfriend ng persona sa pamamagitan ng pagkakaroon ng pinkish na pisngi at maging ng mga kuko na tila bagong-manicure pa. Sa dulong ito ng saknong ay tila umaabot din sa sukduhan ang reaksiyon ng mga bakla sa porma ng boyfriend ng persona na pinagtsitsismisan nila: “Bella Flores!”—sikat na artistang kontrabidang aktibo sa showbiz mula dekada ‘50 hanggang sa kanyang pagpanaw noong 2013 (mahigit isang dekada matapos mailabas ang kantang ito) at itinuturing ding tanyag na gay icon hindi lamang dahil sa pagiging epektibong aktres na kilala sa pagiging mataray na kontrabida kundi maging sa makulay at lantarang pananamit na ipinapares niya sa makapal na kolorete, matataas na arko kilay, at mapulang kulay ng kuko.

Sa pangalawang ulit ng koro ay mas lantaran ang pambabakla ng mang-aawit sa kanyang boses tuwing aawitin ang salitang “bading”: mas labas ang punto ng pangalawang pantig (ding) na may halong tonong halos panukso sa gitna ng muling pag-uulit-ulit ng mga bakla ng adlib nilang “shupapapapa.” At may variation ang korong ito kumpara sa nauuna, gayong ang huling salita ay napalitan ng isang bagong pangungusap/linya: “Oh yes, we are the same,” bago bigyang-daan ang kapirasong adlib sa pamamagitan ng bahagyang pagtawang pataas ang timbre: “Aha!”

Ang pagdidiin na pareho silang bading ay indikasyon ng pagtawid sa homoseksuwalisasyon ng kasarian ng persona at ng kanyang boyfriend. Bading man—na kadalasang kilala sa pagnanasa ng isang “tunay” (basahin: ipinagpapalagay na heteroseksuwal) na lalaki—ay mistulang lumilihis sa nakasanayan ang anyo at paraan ng pagnanasa ng baklang persona dahil sa pagkakaroon ng relasyon sa boyfriend niyang tulad niya ay bakla rin. Dahil nga sa pilosopiya ng imbersyon na nakalagak sa kamalayan ng ating kultura patungkol sa sarili nating diskurso ng homoseksuwalidad, ang kapares ng bakla ay ang lalaking masculine—’yung lalaking ipinagpapalagay na heteroseksuwal: nang talakayin ni J. Neil Garcia (1996) sa *Philippine Gay*

*Culture...*ang mga pagkakaiba sa pagitan ng homoseksuwal at ng bakla ay nasa ikatlong punto ang elemento ng lalaking pinagnanasaan—

Bakla connotes a certain comportment in the same-sexual act which differentiates him from his masculine partner who is not considered a bakla precisely, while homosexual connotes a certain form of orientation, preference, or desire which both parties in a same-sexual experience engender and share. (p. xxii)

Ang bahagyang pagkadismaya sa pagiging bading ng boyfriend ng persona ay mas masasalamín, bagaman panandalian lamang at maaaring dala lang din ng ‘di-seryoso at katawa-tawang paraan ng pagbibigay-reaksyon, sa tugon ng mga bakla sa bawat linya ng persona, at hindi sa mismong persona. Reaksyong tipikal patungkol sa isang bagay na taliwas sa inaasahan. Ang pakay lamang ng persona ay ang paglalalahad ng pagkakaroon ng bading na boyfriend. Sa saklaw ng awit ay hindi niya ito ikinahihiya. Sa iba’t ibang variation ng lakas at kalamyaan ay mistulang ipinagmamalaki pa nga niya ang pagiging pareho nila ng kanyang boyfriend. May anggulo man ng pagtatanghal ang awit na mistulang itinuturing ang boyfriend ng persona bilang isang kagila-gilalas na aparisyon ay itinatawid niya lamang ito sa mapagtanghal na pamamaraan: “Huwag kayo, bading kaming pareho ng boyfriend ko!” tila ba sinasabi ng persona. At kung susuriin naman ang etikal na anggulo ng presentasyon ng pagkatao ng boyfriend sa awit ay hindi rin basta-bastang masasabing salungat sa kanyang tauhan ang paglalantad na isinasagawa sa kanya ng karelasyon niyang persona ng awit: may mga pagkakataon man ng ironiya sa karakterisasyon ng boyfriend sa kanta ay walang ni isang linya na nagpapahiwatig na isa siyang tago o klosetang bakla—at sa gayon ay isang posibilidad na ang pagkatao niyang ito’y lantad din tulad ng sa karelasyon niya.

Anang mga baklang patuloy na nagbabaklaan sa susunod na bahagi ng kanta ay nakalilito ang kuwento ng persona. Nakaugat sa mga nauunang dekada ang binhi ng pagkalitong ito, gayong lalaking masculine lamang ang madalas na ipinapares sa isang bakla sa usapin ng pakikipagrelasyon at pagtatalik. Sa diskusyon ni Garcia (1996) ng dekada ‘70 ay mababasa ang sumusunod:

Gays who are inverts or femininely oriented in bodily comportment consider it “disgusting” or a “really big joke” to engage in sex with another similarly feminine gay. The Cebuano term for this is unay (incest). The Tagalog gay considers it like eating one’s own flesh (kumakain ng sariling

laman). The actual sexual act, for both Manila and Cebuano gays, is called pompiang (translated as cymbals, obviously alluding to female genitalis and the clangorous sound it makes when it strikes against its open-faced twin). (p. 118)

Magpahanggang-ngayon ay may mga baklang invert na ganito ang paniniwala: isang imposibleng bagay ang magkaroon ng pagnanasa sa katulad nilang bakla—mga binabaeng palyado sa pagiging min at tulad nila’y malamya at may pagnanasa rin sa lalaki. Kaya naman bihira at natatangi ang karakter ng baklang umaawit sa “Ang Boyfriend Kong Bading”: wala siyang problema sa pakikipagrelasyon sa kapwa bading, at walang kahit anong bahid ng pandidiring mauulinigan mula sa kanya.

Bago ang huling serye ng pag-uulit-ulit ng koro ng awit ay may adlib din ang persona:

Ang bading (Bow!)

Korek ka diyan, bow lang sila nang bow! (De Leon & Sotto, 2002, Track 5)

Ang bahaging ito ay sinasalita lamang niya, tila ba uusal ng isang tula bilang pagtatanghal sa eskuwela, bago pumasok ang mga bakla sa pagsasabi ng “bow” at bago pagtawanan ng persona ang mismong akto ng pag-ba-bow o pagyuko upang bigyang-pugay ang mga manonood sa isang entablado. Tila patawa ito na seksuwal ang kahulugan, kahawig din ng akto ng pagluhod na kadalasa’y iniuugnay pagbibigay-fellatio ng bakla sa kanyang katalik.

Sa huling ulit ng koro ay may iba’t ibang variation ang ilang linya, partikular sa bahagi matapos ang unang limang linya:

Ang boyfriend ko’y bading (Shupapapapa)

Badaf, manay, atcheng (Shupapapapa)

Porma’y Ricky Martin (Shupapapapa)

Pero Ricky Matris (Shupapapapa)

Porma niya’y Richard Gere (Shupapapapa)

Pero siya’y Richard Girl (Shupapapapa). (De Leon & Sotto, 2002, Track 5)

Sa ikalawang linya ng retaso ng kanta sa itaas ay may paglalaro sa iba’t ibang salitang katulad ng bakla: “badaf, manay, atcheng,” saka rin paglalaruan ng persona ang ilan pang salita o pangalang tumutukoy sa mga sikat na personalidad—mga guwapo at kanasa-nasang Kanluraning kalalakihan sa showbiz: sina Ricky Martin na naging Ricky Matris, at Richard Gere na naging Richard Girl, para lalo lamang linawin ang kabaklaan ng boyfriend niyang isinasalaysay. Ang ganitong galaw ng imahen ay nagbibigay ng tatak

ng kalamyaan mula sa mga tipikal na modelo ng pagkalalaki. Inililiko ng awit nang papalihis ang imahinasyon ng tagakapakinig, patungo sa kabaklaang *kabaligtaran* ng panlabas na anyo ng boyfriend ng persona. Matapos ang lahat, ang kanta ay nagtatapos sa pamamagitan ng mataas at matinis na “A-hay!” mula sa persona.

Usaping “Camp” sa Musikalidad at Adaptasyon ng Awit

Sa dinamiko ng bokalisasyon, ng sagutan, at ng pamamaraan ng pagbigkas/pag-usal sa pagitan ng persona at ng mga bakla sa awit, at sa dinamiko ring nabubuo sa pagiging halaw ng awit sa “Ang Boyfriend Kong Baduy” ay lumalabas ang maraming elemento ng camp sa kanta. Una, ang antas ng artipisyalidad ay lantad na lantad dahil sa iminumungkahing intertekstuwalidad sa pagitan ng pinaghalawang awit at ng humahalaw na awit. Dahil dito ay nagmimistulang tugon ang “Ang Boyfriend Kong Bading” sa nauunang “Ang Boyfriend Kong Baduy,” kahit wala namang pagkakaugnay o pagkakadugtong ang mga sitwasyong nakapaloob sa dalawang awit. Inilalabas ng adaptasyon ang istruktura, ang kalansay, at mga indibiduwal na elemento ng kanta upang mabuo sa isipan ng tagapakinig ang ugnayan ng dalawang kanta at magkaroon ng sapat at tamang musikal na pagkilala sa adaptasyong nabanggit. Sa ganitong pagkilos at pagsulong ay lutang ang anyo ng hinalaw na awit, at ang nagbibigay rito ng bigat upang sumayad sa sariling kaanyuan ay ang istilo nitong halaw naman sa popular na musikalidad ng lunan nito.

Kung tutunghayan naman ang antas ng artipisyo at istilisasyon, sang-ayon sa kritika ukol sa istulong camp na inilatag ni Susan Sontag (2009), ay hitik sa campiness ang kanta dahil sa pambabakla at pambabalikwas ng tinig ng mga bokalistang umuusal sa awit: ang pangkalahatang istilo ay gumagaya sa aural na sensibilidad na kaakibat ng kalamyaan, at ang padrong binubuo ng sagutan sa pagitan ng persona at ng mga bakla sa awit ay nagtatatag ng istilong bakla na sumasang-ayon sa temang inilalahad ng teksto. Kung ihahanay sa mga binuong pamantayan ni Sontag ay mayabong ang awit sa dekorasyon (p. 278), sa pagmamalabis (p. 279), sa kabalintunaanang dala ng nagtatalong kabuuan ng kasarín ng pinapaksang boyfriend ng persona (p. 279), sa kabulgaran at kabastusan ng wika nito (p. 281), at sa teatrikalisasyong kaakibat ng kabuuan ng ganitong pamamaraan ng pagtatanghal ng/sa awit (p. 287).

Sa kabila ng lahat ng katatawanang itinatanghal ng “Ang Boyfriend Kong Bading” ay nagtatagumpay ito sa aspeto ng paglikha ng alternatibong espasyo para sa bagong interpretasyon sa katauhan ng bakla, mistula mang hindi ito sinasadya dahil sa pangunahing motibasyon na isalaysay lamang ang kabadingan ng boyfriend ng persona: magkarelasyon sa tekstong ito ang

dalawang baklang kapwa malamya at kapwa “pa-girl”—mas may bahagyang pagka-“macho” man ang isa sa kanila—at sa saklaw ng awit ay tila wala naman silang balak na putulin ang ugnayan sa kabila ng mga obserbasyon ng persona sa uri ng pagkalalaking mayroon ang kanyang boyfriend. Ang awit ay isa lamang tuwirang pagsasalaysay mula sa persona na maaaring nagulat din sa kabaklaan ng kanyang boyfriend, ngunit sa huli’y ipinagmamalaki pa niya ang kanilang pagkakapareho. At may minsanan mang pagkadismaya sa kabaklaang ito ay nanggagaling naman ito sa backup vocalists at hindi rin naman agad-agad na masasabing seryoso, gayong nakapaloob ang dialogong naglalaman nito sa dinamiko ng baklaan na itinatanghal ng awit: sa malamang, ang paraan lamang nila ng pagbibigay-reaksyon ay impluwensiyado ng tipikal na pag-iisip at pilosopiya ukol sa kabaklaan na lalo lamang nagbibigay-kulay sa mga ironiyang nilalaman ng awit.

Konklusyon

Pambihira ang awit sapagkat lumalampas ang pagtatanghal nito ng kabaklaan sa tipikal na padron ng kasariang *pambakla*, hindi tulad ng karamihan sa mga iba pang kantang bakla: patuloy ang ipinagpapalagay na pagmamahalan sa pagitan ng persona at ng kanyang boyfriend sa kabila ng ironiya ng kanilang tambalan: pareho silang bading, at patuloy lamang ang pagiging boyfriend ng boyfriend ng persona sa kabila ng kabadingan nito—sa gayon ay hindi lamang basta-basta *gender* ang ginagalawan ng mga aspeto ng pagkatao nilang nilalaman ng awit; tumatawid ang kanilang mga kabaklaan patungong seksuwalidad. Pauna at mahalagang hakbang ito sa kalakhang diskurso ng kabaklaan sa musikang Pilipino, lalo’t sapagkat sa pamamagitan ng mga tipikal na tatak na kaakibat ng kabaklaan ay naisisiwalat ng awit ang isang alternatibong espasyo ng pagkilala sa pagnanasa ng bakla: maaari rin niyang maging boyfriend ang kapwa bakla, maaaring pa ring magpatuloy ang ugnayan nilang romantiko sa kabila nito, at maaring mabago ang mga nauunang pamamaraan ng pagtatatag ng kasarian.

Sanggunihan

- De Leon, Joey, at Sotto, V. (1976). *Ang boyfriend kong baduy* [Recorded by Cinderella]. On *Ang boyfriend kong baduy*. Philippines: Sunshine Records.
- De Leon, Joey, at Sotto, V. (2002). *Ang boyfriend kong bading* [Recorded by Allan K]. On *Di Va?*. Philippines: Viva Records.
- Garcia, J. N. (1996). *Philippine gay culture: Binabae to bakla, silahis to MSM*. Quezon City: The University of the Philippines Press.
- Sontag, S. (2009). *Against interpretation and other essays*. London: Penguin.
- USAID and UNDP. (2014). *Being LGBT in Asia: The Philippines country report*. Bangkok: United Nations Development Programme.

JOHANN VLADIMIR JOSÉ ESPIRITU is a cultural studies scholar and professor of literature, art, and gender studies at De La Salle University Manila where he also obtained his PhD in Literature. He has also worked as editor, managing editor, and assistant editor for various journals and anthologies. He writes fiction and poetry, and he spends most of his non-academic time as a jazz and soul music performer (corresponding author: johannvladimir@gmail.com)

